

TAXA VAMALĂ – INSTRUMENT AL POLITICII COMERCIAL-FISCALE A STATULUI

Violeta TULEI

CZU: 339.543.4

tuleivioleta5@gmail.com

The customs duty are a tool of the commercial-fiscal policy, which intervenes in the creation of cost barriers, increasing the price of goods. Rising costs, as a result of reduced imports, develop the domestic economy. The actuality of the researched topic can also result from steps taken by Republic of Moldova in order to join European Union. This determines the necessity and actuality of the reform of the legal framework on customs duties and the determination of the customs value of goods.

Caracterul fiscal al taxelor vamale contribuie la acumularea de venituri în bugetul de stat. Într-o anumită măsură, plățile vamale servesc la formarea bugetului statutar. Taxele vamale fac parte din cea mai răspândită și cunoscută categorie de venituri bugetare.

Actualitatea cercetării se datorează și dezvoltării economice moderne, care se caracterizează printr-o tendință clară de integrare a economiilor naționale, dictată atât de dezvoltarea sistemului economic global, cât și de economiile naționale drept componentă a sa. Relațiile economice externe ale Republicii Moldova în prezent sunt o necesitate obiectivă, un factor important al creșterii economice, o parte integrantă a procesului național de reproducere extins.

Este necesară studierea aprofundată a acestei teme prin prisma modificărilor la tema studiată, care au loc odată cu intrarea în vigoare a noului Cod vamal al Republicii Moldova [1].

Pentru a înțelege care este rolul taxei vamale în politica comercial-fiscală a statului, trebuie să clarificăm pentru început definiția taxei vamale. În literatura de specialitate, găsim o mulțime de definiții a taxei vamale. În opinia noastră, o definiție reușită este cea formulată de dr. Pavel Țurcan, potrivit căruia „*taxa vamală este un impozit indirect, perceput de organele vamale, în cazul introducerii sau scoaterii mărfurilor de pe teritoriul vamal al unui stat*” [2, p.73].

În literatura științifică a dreptului financiar și a dreptului vamal, există opinii diferite asupra stabilirii naturii juridice a taxei vamale. Susținem opinia că taxa vamală reprezintă un impozit, dar unul special, care se deosebește de impozit în sensul strict al acestuia, deoarece în comparație cu impozitul în sens strict, care este întotdeauna o plată obligatorie gratuită, achitarea taxei vamale este legată de persoana concretă care a achitat taxa și care are posibilitatea realizării depline a dreptului de a introduce sau scoate mărfuri și mijloace de transport peste frontiera vamală [3, p.33]. În urma

cercetării efectuate, s-a putut ajunge la concluzia că, în conformitate cu caracteristicile și trăsăturile sale distinctive, taxa vamală este un impozit, ci nu o taxă.

Taxele vamale fac parte din cea mai răspândită formă a veniturilor bugetare și dispun de principalele caracteristici fiscale:

- plata taxei vamale este de natură obligatorie și este asigurată de forța de constrângere a statului;
- taxa vamală nu se percepe pentru acordarea unor servicii;
- perceperea taxei vamale este de natură unilaterală și exclude posibilitatea negocierii ei din partea subiecților activității economice externe cu privire la mărimea, baza de achitare sau timpul de achitare;
- taxa vamală nu este destinată pentru finanțarea unor organe concrete de stat, dar se varsă în bugetul de stat [4, p.264].

Cercetând impactul taxei vamale asupra economiei statului, distingem următoarele funcții de bază ale taxei vamale [2, p.80-82]: funcția fiscală; funcția reglatoare; funcția de protejare; funcția de stabilizare; funcția de stimulare; funcția de „coordonare statală a activității de comerț exterior”.

În politica comercial-fiscală a statelor, deosebim o tipologie variată de taxe vamale, acestea fiind clasificate după diverse caracteristici: după obiectul, după scopul, în funcție de metoda de calcul, modul de stabilire, după plătitorii, țara de origine, perioada de aplicare a taxelor, precum și după nivelul lor. În ceea ce privește activitatea Republicii Moldova, prin intermediul taxei vamale, menționăm crearea unui cadru legal național, care să stabilească tipurile de taxe vamale aplicabile în țară, precum și ratele acestora. Astfel, Legea cu privire la tariful vamal nr.1380/1997, stabilește patru tipuri de taxe vamale [5]:

1. *ad valorem* – se calculează în procente față de valoarea în vamă a mărfii;
2. specifică – se calculează în baza tarifului stabilit la o unitate de marfă;
3. combinată – îmbină taxele *ad valorem* și specifice în una singură;
4. excepțională – care se divizează în: taxă specială, taxă antidumping și taxă compensatorie.

Taxele excepționale, au rolul protejării producătorilor autohtoni de invazia mărfurilor străine, atunci când sunt lezate interesele sau apare pericolul cauzării unui prejudiciu material considerabil.

Totodată, conform prevederilor art.28 al Legii nr.1380 din 20.11.1997 cu privire la tariful vamal, sunt menționate un șir de mărfuri care sunt scutite de taxa vamală.

Taxă vamală se determină conform *Nomenclaturii combinate a mărfurilor*, care cuprinde codul, descrierea mărfurilor și mărimea taxei vamale aplicabile. Ele pot fi calculate în procente din valoarea în vamă a mărfurilor sau pot fi stabilite la o unitate de marfă, respectiv bucată, tonă, metru cub etc. Cotele taxelor vamale variază de la o marfă la altă, iar pentru unele mărfuri, cota taxei depinde de data importului.

În legătură cu dezvoltarea și întărirea relațiilor economice internaționale, circulația mărfurilor între țări (export, import de mărfuri) este în creștere. Prin urmare, calculul obiectiv al taxelor vamale și aplicarea eficientă și competentă a legislației

vamale este o sarcină importantă pentru orice țară. Taxele vamale ar trebui să egaleze prețurile mărfurilor importate și ale mărfurilor similare pe piața internă. În țările în curs de dezvoltare, taxele vamale sunt adesea folosite ca mijloc de a genera venituri bugetare suplimentare. Cu toate acestea, scopul lor principal nu ar trebui să fie formarea veniturilor bugetare, ci protecția pieței interne, precum și a agriculturii, și a industriei naționale.

S-a constatat faptul că calcularea mărimii nivelului taxelor vamale trebuie să se bazeze pe coraportul unor indicatori financiar-economici ai pieței interne și externe, cum ar fi: nivelul prețurilor, variația cererii și ofertei, structura costului de producție necesar pentru asigurarea necesităților, volumul investițiilor, aprecierea financiară a calității producției.

După cum am menționat mai sus, taxa vamală se determină în procente din valoarea în vamă a mărfii. Valoarea în vamă este alcătuită din valoarea mărfii (valoarea de producție) plus cheltuielile suportate de cumpărător.

O atenție deosebită a trebuit acordată și modalităților de determinare a valorii în vamă, și modificărilor din această secțiune în legătură cu intrarea în vigoare a noului Cod vamal de la 1 ianuarie 2023, potrivit căruia Legea tarifului vamal va fi abrogată. Metoda de bază a fost și va rămâne, aceasta fiind metoda determinării valorii în vamă a mărfii în baza valorii tranzacției cu marfa respectivă ori în baza prețului efectiv plătit sau de plătit. Metodele care anterior erau numite alternative vor fi numite secundare în noul Cod.

Referințe:

1. Codul vamal al Republicii Moldova nr.95 din 24.08.2021. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 17.09.2021, nr. 219-225.
2. ȚURCAN, P. *Reglementarea tarifară a operațiunilor de import-export: Teză de doctor în drept*, 2015, p.185.
3. АРУТЮНЯН, Г.,В. *Правовое регулирование таможенных платежей. Учебное пособие*. Москва: Юриспруденция, 2000. 112 с. ISBN 5-8401-0067-6.
4. ERHAN, I., CĂRNAȚ, T. *Drept vamal comunitar*. Chișinău: Print-Caro SRL, 2011. 469 p. ISBN 978-9975-4187-7-5.
5. Legea cu privire la tariful vamal, nr.1380 din 20.11.1997. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 07.05.1998, nr.40-41.

Recomandat
Pavel ȚURCANU, dr., conf.univ.